

MARCIN WRZOS

Uniwersytet Szczeciński

Wydział Teologiczny

Teologiczne i świeckie znaczenia pojęcia *misja* w polskich nowych mediach. Ich przeobrażenia w czasie

Przełom wieku XX i XXI wiąże się z istotnym rozwojem technologii środków społecznego przekazu. To okres powstania tzw. nowych mediów, które wywierają kluczowy wpływ na budowanie świadomości religijnej współczesnych społeczeństw. Przedmiotem poszukiwań w niniejszym artykule będzie określenie znaczeń pojęcia *misja* w nowych mediach, a także odpowiedzi na pytanie o to, jak bardzo te znaczenia zmieniały się w czasie, od starożytności po dzień dzisiejszy. Pojęcie to abstrakcyjny, myślowy odpowiednik określonego przedmiotu, w tym wypadku *misji*. Po zdefiniowaniu staje się terminem. W językoznawstwie pojęcie można utożsamiać z elementem znaczącym znaku językowego i może ono mieć wiele sensów, np. misjologiczny, politologiczny, społeczny czy biznesowy (*Encyklopedia powszechna* 947; Grzegorzczkowska 133-221). Przeobrażenia w znaczeniach danego słowa, kontekst jego występowania, mogą także wskazywać na zmiany światopoglądowe, zachodzące w społeczeństwach.

Niniejsze badanie zostanie przeprowadzone metodą analizy materiałów źródłowych oraz syntezy. Podzielimy je na następujące etapy:

1. Nowe media, powstanie i rozwój technologiczny, w kontekście nauczania Kościoła
2. Znaczenia pojęcia *misja*
 - 2.1. U źródeł znaczeń pojęcia *misja*
 - 2.2. Niektóre historyczne uwarunkowania znaczenia terminu *misja*
 - 2.3. Upowszechnienie się teologicznych znaczeń terminu *misja*
 - 2.4. Znaczenia pojęcia *misja* w dokumentach Soboru Watykańskiego II
3. Znaczenia pojęcia *misja* w polskich nowych mediach.

Badania będą oparte na materiałach źródłowych, stanowiących najpopularniejsze serwisy informacyjno-publicystyczne w Polsce: www.onet.pl, www.wp.pl, www.interia.pl, www.gazeta.pl, www.o2.pl i www.fakt.pl, a także pozostałe portale internetowe o liczbie użytkowników przekraczającej 50 tys. Spośród polskich serwisów największą grupę czytelników ma portal www.onet.pl, który osiąga czytelnictwo na poziomie 18,2 mln użytkowników miesięcznie, co przekłada się na prawie 60% użytkowników Internetu w Polsce, a najmniejszą portal www.fakt.pl (odpowiednio 4,4 mln, czyli 20% użytkowników). Według badań do portali opiniotwórczych, które uzyskują czytelnictwo na poziomie minimum około 6 mln użytkowników w Polsce, należą: www.onet.pl (18,2 mln użytkowników, 60% zasięgu w Internecie), www.wp.pl (15,8 mln, 47,7%), www.interia.pl (13,9 mln, 34,4), www.gazeta.pl (10,5 mln, 26,8%), www.o2.pl (6,91 mln, 24,7%) i www.fakt.pl (6,79 mln, 24,25%) (Megapanel PBI/Gemius); liczebność próby: N=145 982, grupa objęta badaniem: 7-75 lat. Niniejsze portale odgrywają rolę opiniotwórczą, kształtują postawy swoich użytkowników, tym bardziej że udział portali chrześcijańskich i katolickich w rynku mediów internetowych jest niewielki.

1. Nowe media, powstanie i rozwój technologiczny, w kontekście nauczania Kościoła

Nowe media to:

techniki, technologie, a także instytucje służące do komunikacji, wykorzystujące metody cyfrowe do rejestracji, zapisywania, przechowywania danych, tworzenia i transmisji przekazów. Nowe media charakteryzują się hipertekstową strukturą przekazu i odbioru, możliwością programowania (asynchronią nadawania i odbioru), interaktywnością, kumulatywnością, globalnym zasięgiem i jednocześnie indywidualizacją dostępu (Chudziński 45).

Dzisiaj prawie wszyscy ludzie w Polsce mają dostęp do Internetu, a czasem, nawet nieświadomie, posługują się nim w kilku urządzeniach jednocześnie. Dla porządku nowe media sklasyfikowano jako korzystające z trzech er Internetu, tzw. Web 1.0, 2.0 i 3.0. Web 1.0 to określenie serwisów internetowych powstających do roku 2000, których podstawowym celem jest informowanie, a ich treści zamieszczają wyłącznie administratorzy serwisu (np. strony internetowe, portale). Web 2.0 to określenie serwisów internetowych powstałych po 2001, w których działaniu podstawową rolę odgrywa treść generowana przez użytkowników danego serwisu (np. serwisy społecznościowe, platformy blogowe, webencyklopedie, YouTube, Flickr, Instagram, część portali

i stron). Web 3.0 natomiast to określenie serwisów internetowych dostępnych w dużej mierze przez aplikacje mobilne (powstały po 2012 r.), w których funkcjonowaniu podstawową rolę odgrywa treść generowana przez użytkowników danego serwisu, a także istnieje w nich możliwość kreowania wielu procesów doboru publikowanych treści przez programy, przez specjalnie dobrane algorytmy, bez udziału człowieka. Istotną ich rolą jest działanie inteligentnych programów, stron internetowych, które dobierają treści inteligentnie, pod profil konkretnego użytkownika (np. platformy licytacyjne z możliwością moderacji kwotami, wyszukiwarki internetowe, urządzenia domowe sterowane przez Internet, aplikacje), a także korzystają z procesu animizacji i pseudoanimizacji, których zasady używania zostały ściśle określone w RODO (Jenkins 12-270; Levinson 2016, 12-289; Levinson 2006, 36-225). Daty graniczne kolejnych er internetowych są umowne, gdyż niektóre powstające współcześnie serwisy są bardziej serwisami pasującymi do pierwszej ery Internetu. Jednocześnie dany portal może znajdować się technologicznie zarówno w pierwszej, jak i w drugiej erze technologicznej Internetu czy nowych mediów. Misyjne nowe media obecne są w systemie mediów przede wszystkim jako Web 1.0 i 2.0. Niektóre środowiska posługują się nimi bardziej sprawnie, inne mniej. Niektóre mają portal, strony internetowe, korzystają z kanałów YouTube, Flickr, Instagram, a pozostałe jedynie z niektórych z nich. Zazwyczaj redakcje nie funkcjonują osobno, a jest to jedynie praca dodatkowa, zlecona redakcjom czasopism misyjnych. Niestety, do tej pory nie istnieje żadna aplikacja mobilna, poświęcona misjom, z wyjątkiem salezjańskiej.

Teologowie środków społecznego przekazu zauważają, że o ile do niedawna „Kościół prowadził misje i przynosił ziarno Ewangelii z kontynentu na kontynent, o tyle na przełomie XX i XXI wieku po narodzeniu Chrystusa wkroczył na zupełnie ‘nową ziemię’” (Kloch 12). Pierwszym z papieży, który dostrzegł szczególną rolę Internetu, był Jan Paweł II. W orędziu na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu mówił o „erze komputerów” i wykorzystywaniu „skomputeryzowanych systemów uczestnictwa” (Jan Paweł II 1990), czyli Internetu, do realizacji misji Kościoła. Papież Benedykt XVI nazywa Internet „cyfrowym kontynentem, który powinien być ewangelizowany, ale też ewangelizuje” (Benedykt XVI 2009), a papież Franciszek, w orędziach na Światowe Dni Środków Społecznego Przekazu, ukazuje media internetowe jako praktyczne narzędzia, które mogą uczestniczyć w komunikowaniu miłosierdzia (Franciszek 2016), czy też jako miejsce, gdzie można w sposób nieodrzętały korzystać z przekazywania informacji za pomocą *fake newsów* (Franciszek 2018).

2. Znaczenia pojęcia *misja*

Chociaż Kościół od samego początku był misyjny, co wyraźnie potwierdzał mandat misyjny, powierzony przez Jezusa Apostołom po Wniebowstąpieniu, nakazujący zwracać się do ludzi we wszystkich częściach świata (Mt 28,18-20; Mk 16,15n; Łk 24,47-49; Dz 1,7n), jak również interwencja Ducha Świętego w dzień Pięćdziesiątnicy, nakładająca na Kościół obowiązek zwracania się do każdego języka i otwarcia się na wszystkie narody (Dz 2,1-41), to jednak terminu ‘misja’ nie znajdziemy w przekazie Dziejów („podróże apostołskie”) czy Listów Apostolskich ani w żadnej innej księdze Nowego Testamentu (Różański 7-8).

Pojęcie to występowało już wcześniej, lecz konotacje jego znaczeń, siłą rzeczy, nie wiązały się z chrześcijaństwem. Słowo *missio* było wprawdzie używane w pierwszych wiekach chrześcijaństwa, ale w znaczeniu eklezjalnym, w kontekście trynitarnym. Dopiero w XVI w. stało się terminem technicznym, określającym kościelne posłanie do pogan (Seunois 63). Wcześniej działalność misyjna była przedstawiana za pomocą takich zwrotów, jak: „głosić Ewangelię” (Dz 8,14), „głosić Chrystusa” (Dz 9,20) czy „w Imieniu Chrystusa spełniać posłannictwo Boga” (2 Kor 5,20) (Bria *et al.* 191-193; Barth 70-104; Różański 25-42). Jego znaczenie określają dokumenty Magisterium Kościoła z XX w. Zapowiedzią misjologicznego znaczenia słowa *missio* jest użycie go, jeden raz, przez Grzegorza Wielkiego (540-604) w odniesieniu do posłania przez Jezusa uczniów po dwóch. Następnie papież wyjaśnia sens takiej decyzji: wspólnota może składać się z co najmniej dwóch osób. Jezus posłał uczniów po dwóch, aby „z samej właściwości swojej misji poznali” (*ex ipsa qualitate suae missionis cognoscerent*), jak bardzo mają cenić zgodę we wspólnocie, która uwiarygodnia ich posłanie (Magnus 16).

2.1. U źródeł znaczeń pojęcia *misja*

Pojęcie *misja* pochodzi od łacińskiego czasownika *mittere* – „posyłać”. Oznacza on posłanie kogoś (jednego lub całej grupy) do wykonania konkretnego zadania. Misja może być określeniem posłanej osoby, celu, miejsca, charakteru lub efektu posłania. W klasycznej łacinie *mittere* odpowiada greckiemu *pempein*, oznaczającemu „posłanie” z akcentem położonym na zadanie do wykonania, różniąc się nieco od *apostellein*, które również znaczy tyle, co posyłać, ale z naciskiem na przemieszczanie się (*apo* – na uboczu, w dali; *stellein* – rozporządzać), delegowanie przez kogoś, wysyłanie. Znaczenie tego określenia miało szerokie zastosowanie: funkcjonowało w misji wojskowej,

dypłomatycznej i w wielu innych. W teologii chrześcijańskiej zaczęto używać terminu *misja* w znaczeniu teologicznym, odnosząc go do boskiego posłania Syna i Ducha Świętego, jak również do posłania Kościoła, które zostało zlecone mu przez Chrystusa w mandacie misyjnym, by kontynuował w świecie jego dzieło odkupienia. W tym sensie cały Kościół jest misyjny, ponieważ ma do wypełnienia misję powierzoną przez Chrystusa. W taki sposób termin ten zachował swoje łacińskie korzenie, znajdując przedłużenie i dzisiaj w misji kanonicznej – terminie używanym w *Kodeksie prawa kanonicznego* (Różański 17; Jabłoński 9-10).

2.2. Niektóre historyczne uwarunkowania znaczenia terminu *misja*

Przed Chrystusem pojęcie *misja* oznaczało: pretorską decyzję wprowadzającą zainteresowane osoby w posiadanie całości lub części cudzego majątku; uwolnienie od obowiązków; zwolnienie ze służby wojskowej; wysłanie, posłanie; poselstwo, misję; wyrzucenie pocisku; okazanie łaski zranionemu gladiatorowi; uwolnienie jeńca; polecenie sędziego; zezwolenie pana na odejście niewolnika; zarzucenie sieci (Sondel CD; Kumaniecki 331). Siłą rzeczy nie było ono związane z chrześcijaństwem.

Wraz z edyktem mediolańskim (313) radykalnie zmieniła się sytuacja chrześcijaństwa, które przestało być religią prześladowaną i zarazem elitarną, a przekształciło się w religię państwową, powszechną. Tym samym pojawiło się niebezpieczeństwo, że powiązania z władzą państwową doprowadzą do jej podporządkowania. I rzeczywiście: edykt mediolański oznaczał dla dzieła misyjnego z jednej strony otwarcie dróg we wszystkich kierunkach, z drugiej zaś powolne upaństwowienie misji. Apogeum tego procesu datuje się na czasy wielkich wypraw geograficznych, kiedy to królowie Portugalii i Hiszpanii otrzymali od papieża prawo i obowiązek nawracania ludów na nowo odkrytych ziemiach. Powstała wówczas misja patronacka, państwowa, podporządkowana interesom politycznym Portugalii i Hiszpanii.

Rzeczywistość misji nie znajdowała wsparcia w teologii. Twórcy średnio-wiecznej scholastyki, powołując się m.in. na autorytet św. Ambrożego, św. Hieronima, Prospera i św. Tomasza z Akwinu, twierdzili, że działalność misyjna została ostatecznie zakończona wraz ze śmiercią apostołów. Koncentrowano się wówczas bardziej na działalności apologetycznej niż na działalności misyjnej w dzisiejszym rozumieniu tego słowa. W swoim pojmowaniu misji reformacja nie odbiegała zasadniczo od rozumienia tego lansowanego przez scholastykę pojęcia, utożsamiając ją z reformą już istniejącego Kościoła. Siedemnastowieczni misjologowie wyróżniali trzy rodzaje misji: wewnętrzną,

czyli nawracanie heretyków; zewnętrzną, to jest nawracanie pogan, zwanych wówczas Indianami, oraz nawracanie Żydów; wschodnią, czyli nawracanie schizmatyków, zwanych wtedy Grekami. Podział na misję wewnętrzną i zewnętrzną utrwalił się w epoce kolonializmu, kiedy to pod pojęciem misji zewnętrznej rozumiano duszpasterstwo w krajach zamorskich. Wiązało się ono często z działaniami militarnymi i podbojem kulturalnym. Zauważyć to można szczególnie w XVIII w., kiedy termin *misje* obciążono dodatkowo działalnością cywilizacyjną. Kolonizacja i chrystianizacja odkrytych narodów bardzo często szły wówczas ze sobą w parze. Jeszcze do początku XX w. w Europie misje rozumiano bardziej jako katolicyzację, a mniej jako chrystianizację – obejmowały one także działalność wśród protestantów i prawosławnych oraz nawracanie katolików (misje ludowe, parafialne). Do czasów nam współczesnych terminu *misja* używano również w innych kontekstach: misja kanoniczna, Francja krajem misyjnym, polska misja katolicka (w krajach zachodniej Europy) itp. (Barth 70-104; Róžański 15-18).

Do tego doszedł szereg świeckich znaczeń terminu *misja*: „misja dyplomatyczna”, „misja wojskowa” itp., a w XXI w. sformułowania związane z biznesem: „misja przedsiębiorstwa”, „misja fundacji”, „misja wojskowa” (w grze komputerowej), „misja kosmiczna”, czy z powołaniem: „misja bycia matką czy ojcem”. Punktem zwrotnym w teologicznym pojmowaniu misji jest z pewnością sytuacja, która wytworzyła się po II wojnie światowej, kiedy w prowadzeniu działalności misyjnej nie dominował już kontekst świecki. Czas szybkich przemian w myśleniu teologicznym o Kościele i świecie rozpoczął się również w łonie Kościoła. Jego ukoronowaniem był Sobór Watykański II oraz dokumenty posoborowe, które określiły nowe spojrzenie na misje. W latach 70. misje przestały być też niejako monopolem Kościołów Zachodu. Odpowiedzialność za nie zaczęły przejmować młode Kościoły Południa. Ukoronowaniem wszystkich dociekań misjologicznych ówczesnych lat stała się encyklika Jana Pawła II *Redemptoris missio* (1990).

2.3. Upowszechnienie się teologicznych znaczeń terminu *misja*

Pojęcie *misja* zaczęło upowszechniać się w znaczeniu kościelnym, począwszy od założenia Towarzystwa Jezusowego przez św. Ignacego Loyolę. W 1540 r. św. Ignacy zażyczył sobie, by ci, którzy chcą wstąpić w szeregi Towarzystwa, zobowiązali się do dodatkowego (oprócz tradycyjnych trzech), czwartego ślubu, który w języku hiszpańskim wyrażano przez *voto de las misiones*. Jego znaczenie przedstawił w *Constitutiones circa Missiones*: członek Towarzystwa powinien zaakceptować wszelkie miejsca przeznaczenia (*mis-*

sión), wskazane mu przez papieża i wykonywać swą posługę w jakimkolwiek miejscu (regionie – nazywanym w dokumencie także *misión*). W ten sposób słowo *misja* oznaczało zarówno posłanie, jak i miejsce, w którym miało się ono realizować. Terminy te jednak nie określały szczegółowo miejsca przeznaczenia, w którym równie dobrze mogli mieszkać katolicy, jak i chrześcijanie schizmatycy czy też niechrześcijanie. Do powyższych założeń św. Ignacego odwołał się papież Juliusz III w bulli z 21 lipca 1550 r., zatwierdzającej Towarzystwo Jezusowe. Słowo *misja* w dzisiejszym znaczeniu misjologicznym pojawiło się w sprawozdaniu drugiego generała jezuitów, J. Layneza, z 18 grudnia 1558 r., mówiącym o misji maronickiej. W dniu 29 września 1583 r. o. Aquaviva odróżnia misje od innych posług, wyrażając przekonania panujące wówczas wśród jezuitów. W 1589 r. jezuita wydał *Brevis et compendiosa narratio Missionum*, które dotyczy Indii, Japonii i Etiopii. W 1601 r. Louis de Guzman SJ publikuje *Historia de las Misiones*, omawiającą misje jezuickie w Indiach i Japonii. Termin *misje* znajdujemy także w bulli Grzegorza XV *Inscrutabili divinae providentiae* z 22 czerwca 1622 r., ustanawiającej Kongregację Rozkrzewiania Wiary: *Missionibus omnibus ad praedicandum et docendum Evangelium et catholicam doctrinam superintendant, ministros necessarios constituent, et mutant* (Arzubialde, Corella, Garcia-Lomas 252-261; Róžański 18).

2.4. Znaczenia pojęcia *misja* w dokumentach Soboru Watykańskiego II

Podobnie jak w wielu innych dziedzinach nauki, mających własne terminy techniczne, nie zawsze tożsame z potocznym rozumieniem danego pojęcia, tak samo i w misjologii, jednej z dziedzin teologii, pojęcie *misje* ma specyficzne, ściśle zdefiniowane znaczenie. Zostało ono ukształtowane i sprecyzowane szczególnie w dokumentach Soboru Watykańskiego II oraz w dwudziestowiecznych dokumentach papieskich.

Bez wątpienia najbardziej podstawowym, doktrynalnym dokumentem soborowym jest konstytucja *Lumen gentium*. Podkreśla ona fundamentalne znaczenie mandatu misyjnego Jezusa dla posłania Kościoła: albowiem tak, jak Syn posłany został przez Ojca, tak i sam posłał apostołów (por. J 20,21), mówiąc im: „Wtedy Jezus podszedł do nich i przemówił tymi słowami: ‘Dana Mi jest wszelka władza w niebie i na ziemi. Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem. A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata’” (Mt 28,18-20) (Biblia). Ten uroczysty Chrystusowy nakaz zwiastowania zbawiennej prawdy Kościół otrzymał

od apostołów, aby go wypełniać aż po krańce ziemi (por. Dz 1,8). Stąd też za swoje uznaje słowa apostoła: „Biada mi, jeśli bym Ewangelii nie głosił” (1 Kor 9,16) i dlatego nieustannie rozsyła zwiastunów, dopóki nie powstała nowa Kościoły i same nie zaczną prowadzić dalej dzieła ewangelizacji (KK 17) (KDK 5-75). Ważny jest tutaj zarówno aspekt geograficzny (aż po krańce ziemi), jak i podkreślenie przynaglenia („Biada mi, jeśli bym Ewangelii nie głosił”). Ten fragment znajduje się w samym centrum misyjnego spojrzenia na świat (Barth 70-104; Róžański 15-18).

Misyjnej działalności Kościoła poświęcony jest w całości *Ad gentes*, który łączy zasadnicze tendencje szkół misjologicznych XX w. Podaje ścisłą definicję *misji* (liczba mnoga):

Ogólnie ‘misjami’ nazywa się specjalne przedsięwzięcia, które wysłani przez Kościół głosiciele Ewangelii, idąc na cały świat, podejmują celem wykonania zadań głoszenia Ewangelii i zakładania Kościoła wśród narodów lub grup społecznych jeszcze nie wierzących w Chrystusa; dochodzą one do skutku przez działalność misyjną, ponieważ prowadzi się je na pewnych terenach uznanych przez Stolicę Apostolską. Właściwym celem tej działalności misyjnej jest przepowiadanie Ewangelii i zakładanie Kościoła wśród ludów i grup, gdzie Kościół nie zapanował jeszcze korzeni. W ten sposób z posiewu słowa Bożego mają rozwijać się rodzime Kościoły partykularne, zakładane w dostatecznej ilości na całym świecie, wyposażone we własne siły i dojrzałe; one to, posiadając własną hierarchię zjednoczoną z wiernym ludem oraz dysponując środkami, prawie że odpowiednimi do prowadzenia pełnego życia chrześcijańskiego, mają dorzucać własną cząstkę dla dobra całego Kościoła. Głównym środkiem do zakładania Kościoła jest głoszenie Ewangelii Jezusa Chrystusa, do której przepowiadania posłał Pan swoich uczniów na cały świat, aby ludzie odrodzeni dzięki słowu Boga włączani byli przez chrzest do Kościoła, który jako Ciało Słowa Wcielonego karmi się i żyje słowem Bożym i chlebem eucharystycznym (DM 6) (Konstytucje 433-471).

3. Znaczenia pojęć *misja* w polskich nowych mediach

Kolejnym etapem niniejszej analizy będą badania dotyczące znaczeń pojęcia *misje* w polskich nowych mediach. Analiza przeprowadzona metodą ilościową, automatycznie i ręcznie, odpowie na pytania badawcze, odnoszące się do znaczeń pojęcia *misja*. Następnie przeprowadzona zostanie synteza otrzymanych wyników badań oraz wyprowadzone będą wnioski duszpasterskie.

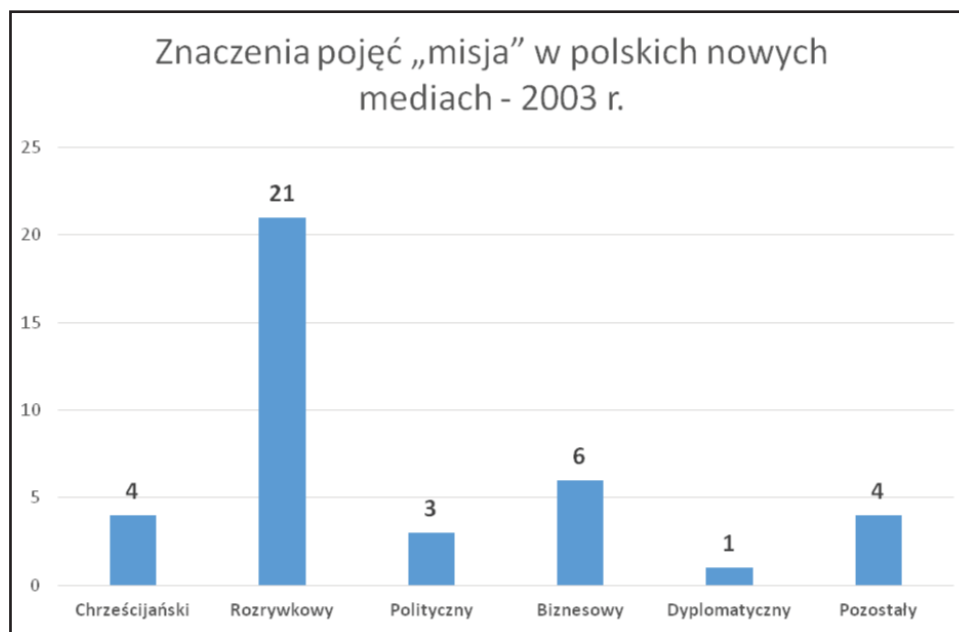
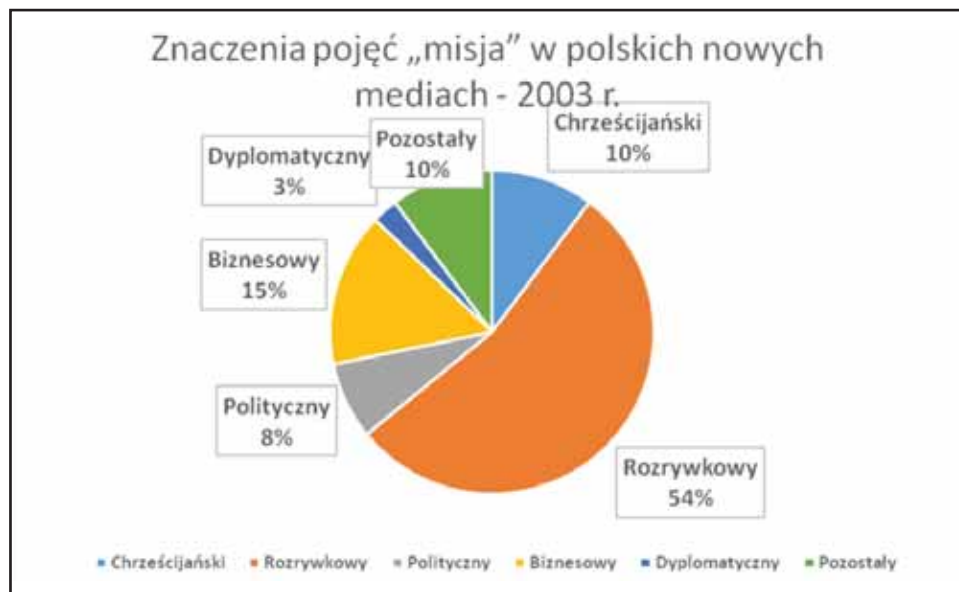
Metodologia prowadzenia badania	
Analizowany okres	a. styczeń 2003 r. b. styczeń 2008 r. c. styczeń 2013 r. d. styczeń 2018 r.
Analizowane serwisy	minimum 50 tys. użytkowników miesięcznie
Źródła treści	Newspoint ¹
Głębokość analizy	łączona (automatyczna i ręczna)
Język źródeł	polski
Język wyszukiwania	polski
Filtrowanie spamu/bootów	łączone (automatycznie i ręcznie)
Zapytanie/słowa kluczowe	misja
Jednostka analizy	w dowolnej formie gramatycznej (liczba, rodzaj, czas)
Liczba analizowanych artykułów	a. 39 b. 1733 c. 4557 d. 9118 Σ = 15 447.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że w polskich nowych mediach znaczenie słowa *misje*, związane z kontekstem eklezjalnym, występuje w 10-15%, a średnia ważona to około 13%. Pozostałe znaczenia wiążą się z rozrywką (grami komputerowymi, teleturniejami podróżniczymi) – 19%, biznesem (misją i wizją przedsiębiorstwa, misją rozwoju) – 17%, polityką (misją dyplomatyczną) – 17%. W ostatnich latach w nowych mediach zaczęto używać kolejnego znaczenia pojęcia *misje*, łączonego z programem kosmicznym. Może to wskazywać na postępujący proces laicyzacji użytkowników nowych mediów, z których duży procent stanowią ludzie młodzi (16-35 rok życia), a także Internetu jako niewykorzystanej przestrzeni do ewangelizacji. Jedno-

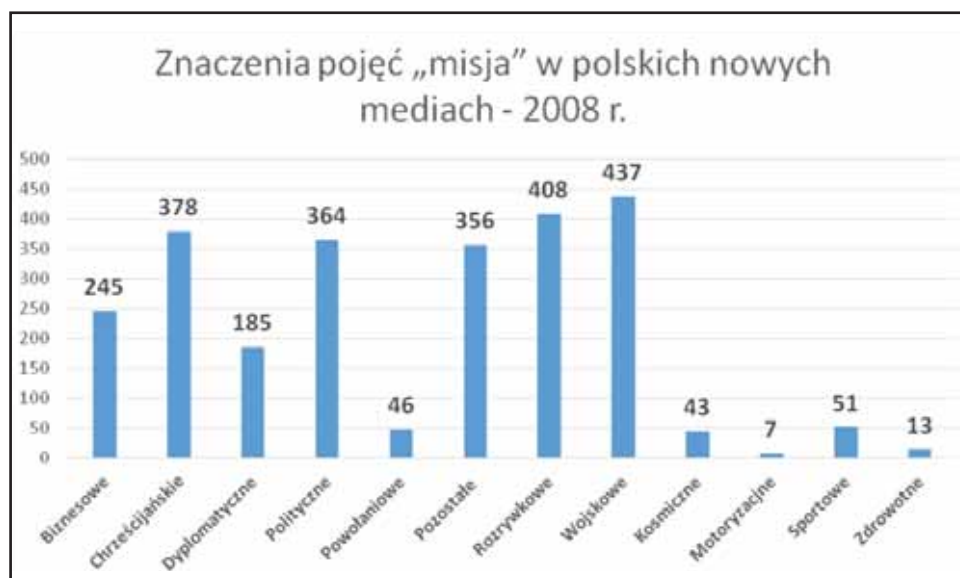
¹ Newspoint to serwis monitorujący Internet, najczęściej komercyjnie, dla reklamodawców oraz podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w Internecie. Jest to informatyczny system służący do monitoringu Internetu, mediów społecznościowych i tradycyjnych. Prowadzi analizy metodami ilościowymi i jakościowymi, m.in. analizę treści, CAWI, FGI, IDI. Monitoruje serwisy www, portale internetowe, blogi, fora, serwisy społecznościowe (np. Facebook), mikroblogi (np. Twitter) i inne. Wykorzystywany jest do badań naukowych nad Internetem i na temat jego użytkowników. Newspoint należy do Międzynarodowego Stowarzyszenia Pomiaru i Oceny Komunikacji (Association for Measurement and Evaluation of Communication, AMEC), certyfikującego jakość przeprowadzanych analiz.

cześniej pojęcie, którego znaczenie stało się chrześcijańskie, zostało na nowo implementowane z dobrymi konotacjami do języka powszechnego, zyskując szersze znaczenie.

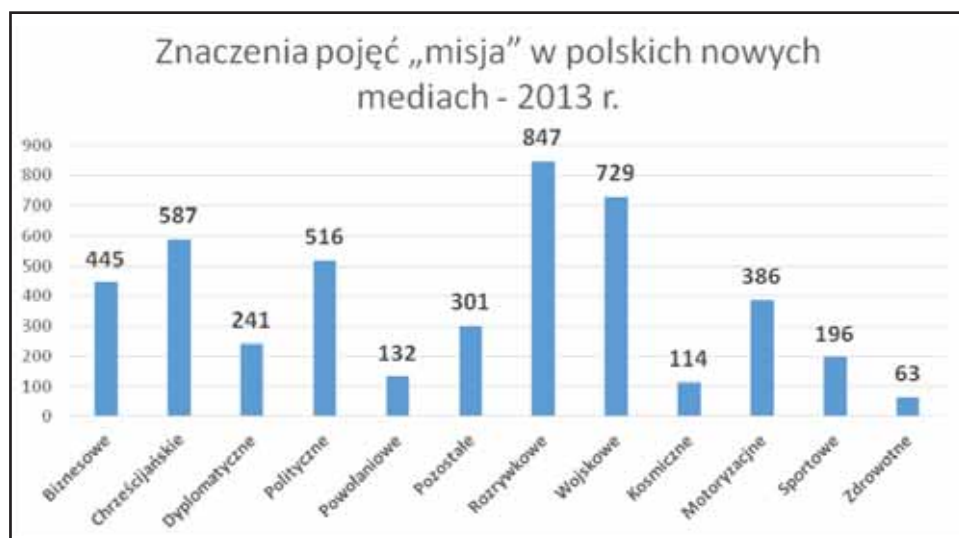
a. 2003

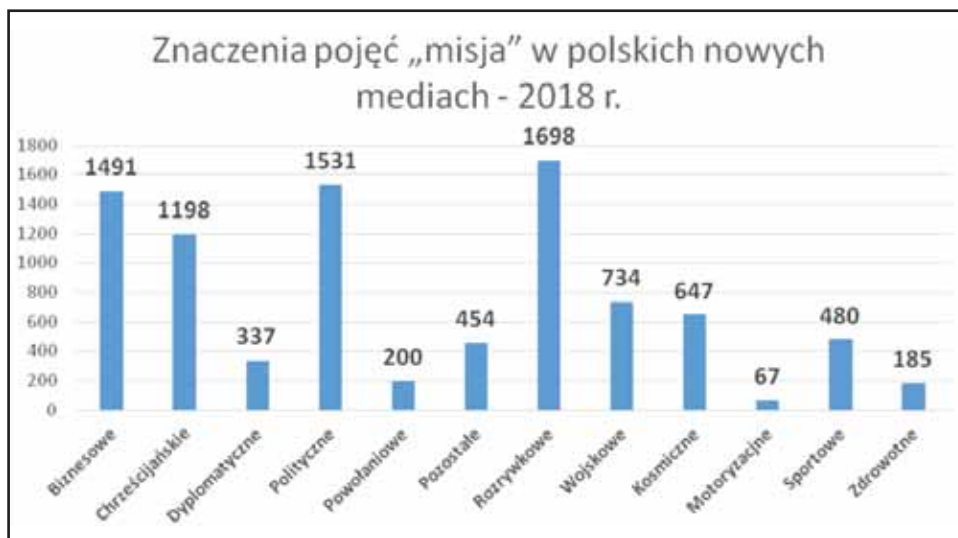
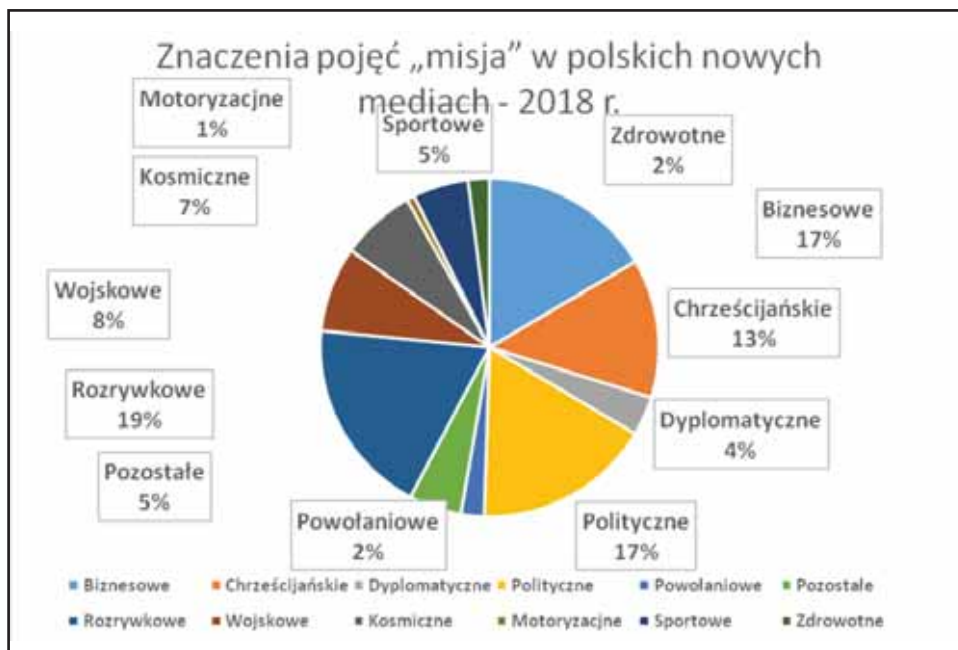
b. 2008

c. 2013

d. 2018

*

Celem niniejszej pracy było ukazanie przeobrażeń znaczenia słowa *misje* na przestrzeni wieków. Badania objęły okres od starożytności do współczesności (polskie nowe media), akcentując aktualne środki przekazu myśli. Z przeprowadzonych analiz wynika, że pierwotnie słowo *misje* miało wiele znaczeń: pretorska decyzja wprowadzająca zainteresowane osoby w posiadanie całości lub części cudzego majątku; uwolnienie od obowiązków; zwolnienie ze służby wojskowej; wysłanie, posłanie; poselstwo, misja; wyrzucenie pocisku; okazanie łaski zranionemu gladiatorowi; uwolnienie jeńca; polecenie sędziego; zezwolenie pana na odejście niewolnika; zarzucenie sieci. W XVI w. pojęcie *misja* zostało przyswojone przez chrześcijaństwo, co wyparło jego wcześniejsze znaczenia. Sobór Watykański II, tak je zdefiniował:

specjalne przedsięwzięcia, które wysłani przez Kościół głosiciele Ewangelii, idąc na cały świat, podejmują celem wykonania zadań głoszenia Ewangelii i zakładania Kościoła wśród narodów lub grup społecznych jeszcze nie wierzących w Chrystusa; dochodzą one do skutku przez działalność misyjną, ponieważ prowadzi się je na pewnych terenach uznanych przez Stolicę Apostolską. Właściwym celem tej działalności misyjnej jest przepowiadanie Ewangelii i zakładanie Kościoła wśród ludów i grup, gdzie Kościół nie zapuścił jeszcze korzeni (DM 6).

Z czasem, a szczególnie po roku 2000, wraz ze zmianą technologii przekazu i po pojawieniu się nowych mediów pojęcie *misje* zyskało wiele nowych obszarów znaczeniowych: rozrywkowe, polityczne, biznesowe, kosmiczne, powołaniowe, dyplomatyczne, motoryzacyjne, zdrowotne czy sportowe. Pojęcie *misje* w zakresie chrześcijańskim występuje jedynie w około 13% przypadków. Nastąpiło rozszerzenie znaczeniowe pojęcia *misja* we współczesnym języku i kulturze, co potwierdziły niniejsze badania funkcjonowania pojęcia *misje* we współczesnych nowych mediach. Może to być spowodowane laicyzacją społeczeństwa, bądź/i też z poszerzeniem we współczesnym języku polskim zakresu znaczeniowego pojęcia *misje*, które związane było od XVI do XX w. praktycznie z chrześcijaństwem.

THEOLOGICAL AND SECULAR MEANING CONCEPT OF *MISSIONS* IN POLISH NEW MEDIA. THEIR TRANSFORMATIONS OVER TIME

ABSTRACT

The turn of the 20th and 21st centuries is connected with the significant development of the technology of social media. This is the period when the so-called new media that have a significant impact on building religious awareness of modern societies. This article is a record of research on the meanings of the concept of *mission* in new media, as well as the extent to which these meanings have changed over time, from ancient periods to the present day. The author presents changes in the scope of the meaning of the term *missions* and shows his contemporary meanings that are present in new media: entertainment, political, business, cosmic, vocational, diplomatic, automotive, health or sports. The concept of *missions* in the Christian field occurs in around 13%. The author makes a statement of this fact, to what extent it is the result of the secularization of society, and how much of a positive process of implementing the concept of *missions* into a broader linguistic range of meaning, or both.

Słowa kluczowe: misja; misje; misjologia; językoznawstwo; nowe media

Keywords: mission; missions; missiology; linguistics; new media

BIBLIOGRAFIA

- Arzubialde, Santiago. Corella, Jesús. Garcia-Lomas, Juan Manuel. *Constituciones de la Compañía de Jesús. Introducción y notas para su lectura*. Bilbao: Mensajero–Sal Terre, 1997.
- Barth, Karl. „La théologie et la mission à l’heure présente.” *Cahiers du monde non chrétien* (1932) 4 : 70-104.
- Benedykt XVI. Orędzie na 43. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. *Nowe technologie, nowe relacje. Trzeba rozpowszechnić kulturę szacunku, dialogu i przyjaźni* z 24 stycznia 2009. Dostęp 15 września 2018. <http://www.vatican.va>
- Biblia Tysiąclecia. Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*. Poznań: Pallottinum, 2003.
- Bria, Ion. Chanson, Philippe. Gadille, Jacques. Spindler, Marc. *Misjologia. Kontekst ekumeniczny*. Tłum. Agnieszka Kuryś. Warszawa: Verbinum, 2007.
- Franciszek, *Komunikacja i Miłosierdzie – owocne spotkanie*. Orędzie na 50. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu z 24 stycznia 2016. Dostęp 15 września 2018. <http://www.vatican.va>
- Franciszek. *Prawda was wyzwoli (J 8, 32)*. Orędzie na 52. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu *Fake news a dziennikarstwo pokoju* z 24 stycznia 2018. Dostęp 15 września 2018. <http://www.vatican.va>
- Grzegorzczkova, Renata. *Wstęp do językoznawstwa*. Warszawa: PWN, 2008.
- Jabłoński, Franciszek. *Konspekty do wykładów z misjologii*. Górna Grupa: Verbinum, 2017.
- Jan Paweł II. Orędzie na 24. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu *Misja Kościoła w erze komputerów* z 24 stycznia 1990. Dostęp 15 września 2018. <http://www.vatican.va>

- Jenkins, Henry. *Kultura konwergencji. Zderzenie starych i nowych mediów*. Tłum. Małgorzata Bernatowicz i Mirosław Filiciak. Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, 2007.
- Kloch, Józef. *Kościół w Polsce wobec Web 2.0*. Kielce: Jedność, 2013.
- Levinson, Paul. *Miękkie ostrze. Naturalna historia i przyszłość rewolucji informacyjnej*. Tłum. Hanna Jankowska. Warszawa: Muza, 2016.
- Levinson, Paul. *Telefon komórkowy. Jak zmienił świat najbardziej mobilny ze środków komunikacji*. Tłum. Hanna Jankowska. Warszawa: Muza, 2006.
- Magnus, Gregorius. *Moralia in Iob, XXXV, 16* (Corpus Christianorum. Saeries Latina 143B). Turnhout. Brepols Publishers. 1985.
- Megapanel PBI/Gemius. styczeń 2018. Dostęp 15 września 2018. <http://www.pbi.org.pl>
- Müller, Karol. „Misjologia: wprowadzenie.” *Kościół misyjny. Podstawowe studium misjologii*. Red. Sebastian Karotempler. Warszawa: Missio-Polonia, 1997.
- Newspoint. Dostęp 15 września 2018. <https://www.newspoint.pl>
- Nowa encyklopedia powszechna PWN*. T. 4. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1998.
- Różański, Jarosław. *Misje, a promocja ludzka*. Warszawa: Missio-Polonia, 2001.
- Sondel, Janusz. *Słownik łacińsko-polski dla prawników i historyków (wydanie na CD)*. Kraków: TAIWPN Universitas, 2006.
- Seunois, André. *Introduction à la missiologie*, Beckenried: Schöneck, 1952.
- Słownik wiedzy o mediach*. Red. Edward Chudziński. Warszawa–Bielsko-Biała: Park, 2007.
- Sobór Watykański II. „Dekret o działalności misyjnej Kościoła.” Sobór Watykański II. *Konstytucje, dekrety, deklaracje. Tekst polski. Nowe tłumaczenie*. Poznań: Pallottinum, 2002. 433-471.
- Sobór Watykański II. „Konstytucja dogmatyczna o Kościele.” Sobór Watykański II. *Konstytucje, dekrety, deklaracje. Tekst polski. Nowe tłumaczenie*. Poznań: Pallottinum, 2002. 5-75.

MARCIN WRZOS OMI (ur. 1977 r.), prezbiter, misjonarz oblat Maryi Niepokalanej, doktor teologii o specjalności misjologia i teologia środków społecznego przekazu (UKSW, 2013). Ukończył studia z zakresu nauk politycznych i dziennikarstwa (2008) oraz polonistyki (2016). Autor artykułów dotyczących misji w środkach społecznego przekazu i wykorzystania środków społecznego przekazu na misjach. Bada obecność Kościoła w Internecie. Autor czterech książek: *Polskie czasopisma misyjne po II wojnie światowej. Studium misjologiczno-prasoznawcze*, *Bibliografia polskich czasopism misyjnych. Lata 1945-2013*, *Główne idee teologiczne, historia i funkcje oblackiego czasopiśmiennictwa misyjnego w Polsce (1926-2016)* oraz redaktor *Oblates missionary press in Europe*. Jest pracownikiem nietatowym Wydziałów Teologicznych UAM i USz. Redaktor naczelny „Misyjnych Dróg” i portalu internetowego www.misyjne.pl.